

Respons

Jemen: Ekteskap

Problemstilling/spørsmål:

- Inngåelse av ekteskap
- Ekteskap mellom jemenittisk kvinne og utenlandsk mann
- Ekteskap mellom utlendinger i Jemen
- Oppløsning av ekteskap

Innledning

Responsen redegjør for forhold rundt ekteskapsinngåelse i Jemen. Utfyllende informasjon finnes i kildelisten.

Ekteskap

Ekteskap, skilsmisse, barnefordelig og arv er regulert av den jemenittiske familieloven Personal Status Law nr 20 av 1992, med tillegg av lov nr. 27 av 1997 og nr. 24 av 1999 (Freedom House 2010 & Amnesty International 2009).

Ifølge representanter for Women National Committee inngås ekteskap i Jemen på tradisjonelt muslimsk vis ved inngåelse av ekteskapskontrakt. Det skjer vanligvis ved at imamen kommer til brudens hjem med brudgommen og hans far og undertegner kontrakten sammen med ytterligere to mannlige muslimske vitner. Brudens far undertegner kontrakten på brudens vegne. Etter tradisjonen er hverken bruden eller andre kvinner til stede. Når kontrakten er undertegnet er paret gift (møte i Sana'a februar 2010).

Familieloven stiller ikke krav om at bruden skal være fysisk til stede når hun blir gift (Freedom House 2010).

En stedlig advokat bekreftet dette i samtale med Landinfo i Sana'a i februar 2010. Hun opplyste i tillegg at en muslimsk ekteskapskontrakt er forutsetning for et gyldig ekteskap i Jemen. Det er bare slik man kan bli gift. Ifølge advokaten kan begge kjønn under 18 år inngå ekteskap uten å fremlegge personlige ID-dokumenter som fødselsattest eller ID-kort. Det er tilstrekkelig at vergene fremlegger ID-kort eller familiebok.

Respons **Jemen: Ekteskap**

Arrangerte ekteskap

Praktisk talt alle jemenitter gifter seg arrangert, og de fleste ektefeller ser hverandre for første gang etter bryllupsfesten. I praksis velger familien ektefelle og tar alle avgjørelser om tidspunkt for bryllup og betingelser i ekteskapskontrakten. Dette gjelder for begge kjønn, men særlig for jenter og kvinner som i tråd med religiøs lovgivning og tradisjonelle familieverdier verken kan velge ektefelle eller bestemme når eller om de vil gifte seg. Heller ikke brudens mor har juridisk myndighet til å ta avgjørelser om barnas ekteskap, også hun er juridisk og etter tradisjonen underlagt lydighetsplikt overfor alle ektemannens avgjørelser. I praksis kan en jente/kvinne bli gift uten at verken hun selv eller hennes mor vet om det på forhånd. Ifølge Women National Committee (2010) er denne praksisen basert på stammesamfunnets tradisjon og sedvanerett, men ikke religiøs lov fordi kvinnen ifølge islam skal samtykke til ekteskap. På spørsmål om hvilke kvinner som eventuelt har mulighet til selv å velge ektemann, svarte Women National Committee at en som har utdanning kan uttrykke sin mening om hvem hun ønsker å gifte seg med. Men også kvinner med utdanning blir gift med den familien bestemmer, om nødvendig med tvang. I Jemen er det hvert år mange saker hvor særlig gifte jenter rømmer og søker tilflukt hos frivillige organisasjoner og menneskerettsaktivister. Disse jentene har ofte blitt solgt/tvangsgiftet av sine familier til mye eldre og ofte voldelige ektemenn.

Registrering av ekteskap

Women National Committee (2010) bekreftet i samtale med Landinfo at ekteskap etter loven skal registreres ved sivilt registreringskontor i distriktet hvor partene er bosatt. Ved registrering utstedes en familiebok, som er et identitetsdokument med familieoversikt som tilhører mannen som familieoverhode og som oppbevares i hjemmet.

Ifølge Amnesty International (2009) skal inngåtte ekteskap registreres innen en måned, men det er ingen straff for å unnlate å gjøre det.

Ekteskap inngått uten familiens samtykke

En kvinne kan henvende seg til domstolen og be om tillatelse til ekteskap hvis vergen ikke vil gi samtykke. Det er imidlertid ikke gitt at domstolen vil gi slik tillatelse (Amnesty International 2009).

Ifølge opplysninger fra Yemen Women Union (2010), er det etter loven mulig for en kvinne å gifte seg uten familiens samtykke. Kvinnen kan gå til domstolen og be om samtykke, forutsatt at hun har fylt 18 år. Hvis samtykke gis vil dommeren selv skrive under ekteskapskontrakten og få ekteskapet registrert på lovlig vis.

En av representantene for Yemen Women Union (professor i juss ved universitetet i Sana'a) understreket at når dommeren gir samtykke og opptrer som kvinnens verge, er dette tillatt ifølge islamsk lov som jemenittisk familielov bygger på. Problemet i praksis er ikke loven, men tradisjonen. Jemen er et svært konservativt stammesamfunn hvis sedvanerett ikke aksepterer at statlige domstoler overprøver familiens vilje. Yemen Women Union kjente til en rekke eksempler på saker hvor domstolen har gitt tillatelse som ikke blir godtatt av familien.

Women National Committee (2010) bekreftet at kvinner over 18 år kan gå til domstolen og få tillatelse til å gifte seg, hvis mannlige slektninger sier nei. Det finnes en rekke slike saker,

---

Respons Jemen: Ekteskap

men organisasjonen hadde ingen tall eller oversikt over hvor mange det kan dreie seg om pr. år.

Den stedlige advokaten som Landinfo hadde samtaler med i Sana'a (2010) bekreftet at hvis en kvinne ikke har mannlige slektninger, kan en dommer opptre som verge og underskrive ekteskapskontrakten på hennes vegne. Eller, hvis hun har familie som ikke samtykker, kan hun gå til domstolen og be om tillatelse. Dommeren kan gi samtykke hvis familien ikke har gode grunner for å si nei. Advokaten understreket imidlertid at slike saker i praksis bare skjer der kvinnen er voksen, det vil si over 20 år og har ressurser som gjør det mulig for henne å motsette seg familiens vilje.

Ekteskap uten samtykke fra verge

Ifølge Amnesty International (2009) kan en verge henvende seg til domstolen og be om at ekteskap inngått uten hans samtykke blir annullert. Det kan vergen gjøre selv om det er i mot kvinnens eget ønske.

Kvinner som har giftet seg uten tillatelse eller rømt for å gifte seg etter eget valg, kan risikere straffeforfølgelse (Freedom House 2010).

Andre kilder (stedlig advokat 2010) understreker at det rett og slett ikke er mulig for en kvinne å gifte seg uten verge i Jemen. Vergen må være til stede og undertegne kontrakten. Både lov, tradisjon og sedvanerett krever det. Ingen imam eller annen religiøs leder vil akseptere noe annet. På spørsmål om en kvinne kan gifte seg ved hjelp av falsk verge, en som utgir seg for far, onkel eller bror, svarte advokaten at hvis det skjer vil ekteskapet uansett være ugyldig. Dersom et slikt ekteskap blir kjent vil det bli annullert av domstolen.

Ifølge en representant for German Technical Cooperation (2010) finnes en rekke tilfeller hvert år hvor 12 - 13 år gamle gifte jenter rømmer fra voksne eller eldre ektemenn. Noen av de som fanges opp av politiet havner først i fengsel, for deretter å bli utstøtt av sine familier. En rekke frivillige organisasjoner driver et par sentre i Sana'a og ett i Aden hvor disse ungentene og andre kvinner i sårbare situasjoner kan få beskyttelse, rådgivning og opplæring i ferdigheter. På spørsmål om hva som skjer med beboerne på sikt, opplyste German Technical Cooperation at det varierer. Noen gifter seg igjen, noen reiser tilbake til familien etter en vellykket forsoningsprosess mens andre igjen danner egne nettverk med assistanse fra frivillige organisasjoner.

Barneekteskap – barnebruder

Tidlig inngått ekteskap (barn og unge under 18 år) er vanlig i Jemen, særlig i rurale områder. Dette gjelder særlig jenter som giftes bort av økonomiske grunner eller for å bevare families ære. Det finnes ingen pålitelig statistikk over barneekteskap fordi mange fødsler og ekteskap, særlig i rurale områder, ikke registreres eller ikke registreres på en riktig måte (Amnesty International 2009).

Journalist i The Observer, Rachel Cooke, har i en artikkel om kvinners generelle situasjon i Jemen påpekt hvor rotfestet skikken med barneekteskap er. I det fattige Jemen betyr det ett barn mindre å forsørge for jentas familie og medgift og billig arbeidskraft for guttens familie. Profeten Muhammeds ekteskap med ni år gamle Aisha er ifølge Cooke også brukt til å legitimere barneekteskap (The Guardian 2008).

Respons Jemen: Ekteskap

Jemen har ingen lovfestet nedre aldersgrense for når jenter kan inngå ekteskap. Tillegget til familieleven fra 1999 fjernet alderskravet og legaliserte ekteskap for jenter under 15 år hvis vergen samtykket og ekteskapet ikke ble fullbyrdet før jenta nådde puberteten (Amnesty International 2009).

Jemenittiske kvinneorganisasjoner har lenge foreslått 18 år som nedre ekteskapsalder for jenter. Forslaget innebærer også 18 års grense for gutter (Cleary & Green 2010). Det har vært støttedemonstrasjoner for forslaget (Yemen Times 2010). Et forslag om å sette ekteskapsalderen for jenter til 17 år ble godkjent av parlamentet i 2009, men har møtt sterk motstand blant mange i det dypt religiøse jemenittiske samfunnet. Ifølge Cleary & Green (2010) har konservative muslimer erklært at enhver som støtter forslaget er apostat (i denne kontekst frafallen muslim). Religiøse ledere har mobilisert mot forslaget og erklært at det både er uislamsk og en trussel mot jemenittisk kultur og samfunn (Family Security Matters 2010).

Ekteskap mellom jemenittisk kvinne og utenlandsk mann

En jemenittisk kvinne kan gifte seg med en utenlandsk mann hvis han er muslim. For å inngå et slikt ekteskap må hun ha tillatelse fra innenriksdepartementet i tillegg til skriftlig tillatelse fra verge (Landinfo 2009).

Den stedlige advokaten som Landinfo møtte i Sana'a i 2010, bekreftet at en jemenittisk kvinne må ha tillatelse fra innenriksdepartementet før hun kan inngå seg ekteskapet med en utenlandsk mann. Menn trenger imidlertid ikke tillatelse for å gifte seg med utenlandsk kvinne. Det er heller ikke et krav at kvinnen er muslim.

Ekteskap mellom utlendinger

Muslimske utlendinger med lovlig opphold som ønsker å gifte seg kan henvende seg til en imam og gifte seg ved å inngå en ekteskapskontrakt. Deretter må paret be domstolen om å få kontrakten godkjent og registrert i domstolens protokoll. Domstolen utsteder en ekteskapsattest som bekrefter registrering av ekteskapet. Papirene må så sertifiseres av utenriksdepartementet. Sertifisering bekrefter at ekteskapet er gyldig inngått etter jemenittisk lov (lokalt ansatt ved Norges generalkonsulat i Sana'a 2010).

Oppløsning av ekteskap

Ifølge Amnesty International (2009) kan menn få skilsmisse uten å oppgi grunn. Kvinner må be domstolen om tillatelse til skilsmisse, og har etter loven svært begrensede muligheter for å få denne innvilget.

I samtale med Landinfo, bekreftet den stedlige advokaten at alle ekteskap formelt sett må oppløses av domstolen, samt at menn har en ubestridt rett til skilsmisse både etter islamsk lov og sedvanerett og således kan få oppløst ekteskapet uten nærmere begrunnelse. Kvinners rett til skilsmisse er regulert og begrenset i tråd med islamsk lovgivning. På spørsmål om barnebruders mulighet for skilsmisse, understreket advokaten at jenta må gå til domstolen og be om skilsmisse med en gang hun får sin første menstruasjon. Hvis ikke, vil ekteskapet bli ansett som gyldig selv om det ble inngått under tvang og uansett hvor ung hun var da ekteskapskontrakten ble inngått.

Respons **Jemen: Ekteskap**

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- Al-Wesabi, S. (2010, 25. februar). Yemen's Children Say No To Early Marriage. *Yemen Times*. Tilgjengelig fra http://www.yementimes.com/defaultdet.aspx?SUB_ID=33673 [lastet ned 20. juli 2010]
- Amnesty International (2009, 25. november). *Yemen's Dark Side. Discrimination and Violence against Women and Girls*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://www.amnesty.org/en/library/info/MDE31/014/2009/en> [lastet ned 20. juli 2010]
- Cleary & Green (2010, 15. april). Yemen Considers New Marriage Law After Child Bride's Divorce. *Cleary & Green* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://www.claerygreen.com/Family-Law-Blog/Tags/Child-Marriage.aspx> [lastet ned 20. juli 2010]
- Cooke, R. (2008, 11. mai). Is this the worst place on earth to be a woman? *The Observer*. Tilgjengelig fra <http://www.guardian.co.uk/lifeandstyle/2008/may/11/women.humanrights> [lastet ned 14. juli 2010]
- Family Security Matters (2010, 28. april). Yemeni Muslim Brotherhood Leader Fights Proposed Law Banning Child brides. *Family Security Matters*. Tilgjengelig fra http://www.familysecuritymatters.org/publications/id.6087/pub_detail.asp [lastet ned 20. juli 2010]
- Freedom House (2010, 3. mars). *Women's Rights in the Middle East and North Africa 2010 - Yemen*. New York: Freedom House. Tilgjengelig fra http://freedomhouse.org/printer_friendly.cfm?page=384&key=268&parent=24&report=86 [lastet ned 20 juli 2010]

Respons Jemen: Ekteskap

- Landinfo (2009, 2. mars). *Respons Jemen: Jemenittiske kvinner og utenlandske menn*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/795/1/795_1.pdf [lastet ned 20. juli 2010]

Muntlige kilder

- Stedlig advokat. Intervju i Sana'a 3. februar 2010.
- Den norske generalkonsulatet i Sana'a. Intervju i Sana'a 30. januar 2010.
- German Technical Cooperation (GTZ). Intervju i Sana'a 2. februar 2010.
GTZ er en tysk organisasjon som blant annet arbeider med utviklingsprosjekter knyttet til vann, utdanning, helse og økonomisk utvikling i Jemen. Hjemmesiden er tilgjengelig fra <http://www.gtz.de/en/weltweit/maghreb-naher-osten/674.htm> [lastet ned 20. juli 2010]
- Women National Committee. Møte i Sana'a 3. februar 2010.
Women National Committee har kontorer i alle provinser og driver blant annet prosjekter for jenter og kvinner innen helse, utdanning, økonomisk utvikling og juridisk rådgivning. Hjemmesiden er tilgjengelig fra <http://yemen-women.org/en/about-wnc.php> [lastet ned 20. juli 2010]
- Yemen Women Union. Møte i Sana'a 1. februar 2010.
Yemen Women Union arbeider blant annet med lovforslag for å styrke kvinners juridiske rettigheter og deltakelse i politikk og samfunn. Hjemmesiden er tilgjengelig fra <http://www.yemenwomenunion.org/> [lastet ned 20. juli 2010]

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.